

בהר (361)

ולולב. אמנם אחרי שמקיימים את המצוה לא נשארת על הסוכה והלולב קדושה, אבל בשעה שמקיימים את המצוה כתוב בגמרא כי חלה עליהם קדושת המצוה: כשם שחל שם שמים על החגיגה, כך חל שם שמים על הסוכה (סוכה ט). ואסורים בהנאה כל שבעה. כך גם העני, בעת המצוה חלה עליו קדושת המצוה, וכשם שאסור לבזות את המצוה, כמו שמצינו למשל במצות כסוי הדם שיש איסור לכסות את הדם ברגל, כך את העני אסור לבזות או לתת את הצדקה בצורה משפילה, חלילה, וזה איסור! באופן כללי אסור לבזות יהודי, כי הוא נברא בצלם אלוקים, אבל ה"בית הלוי" מוסיף עוד, כי במצוה זו מלבד עשיית המצוה עצמה, יש לדעת כי היא צריכה להעשות ללא ביזוי.

ספר "יחי ראובן"

הרואה חטא אצל הזולת, יפשפש במעשו שלו

וְכִי יִמּוֹךְ אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ (כה. לה)

ידועים דברי הבעל שם טוב שכאשר רואה אדם איזה דבר מגונה בחבירו חייב לפשפש במעשיו, כי בוודאי נכשל גם הוא בנדנדוד מאותו החטא, כי לולא זאת לא היו מסבבים מן השמים שיראה דבר זה: וכאשר בעצמו הבעש"ט הקדוש ראה פעם אחת שאחד חילל שבת, והיה מפשפש במעשיו, ומצא שגם הוא פגם במה שהשתמש בתלמיד חכם, שהוא בחינת שבת. זה הדבר נרמז כאן בפסוק: "וְכִי יִמּוֹךְ אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ", אם אתה רואה באחיק שמטה ידו ונכשל באיזו עבירה, תדע שהוא "עִמָּךְ", כי גם אתה נכשלת בנדנדוד מחטא זה.

ספר "עלים לתרופה"

וְחִי אָחִיךָ עִמָּךְ (כה. לו)

על הפסוק זה כותב הגאון אבי יהושע הלר: מן התורה, מן הנביאים ומן הכתובים לימוד המוסר חובה שאי אפשר להתעלם מלהתעסק בו, כי הוא המביא את האדם ליראה את השם ופחד מעונשו ולהחזיק בעץ החיים זו תלמוד תורה. בפסוק זה ההוכחה מן התורה שהרי הלכה פסוקה היא "וְחִי אָחִיךָ עִמָּךְ", חייך קודם קודמין לחיי חברך, אם בחיי הגוף כך, בחיי הנפש על אחת כמה וכמה ואם ציוותה תורה הוכח תוכיח את עמיתך, אם על חיי חברו נצטווה לחוס ולרחם, על חיי עצמו על אחת כמה וכמה. מכאן שמצות מוטלת על האדם ללמוד ספרי המוסר ולהוכיח את עצמו.

ספר "לחתך עליין"

אֶת כִּסְפֶךָ לֹא תִתֵּן לוֹ בְּנִשְׁךָ (כה. לז)

הא למדת שכל המלווה בריבית נכסיו מתמוטטין (ב"מ עא). אין ספק כי המלווה בריבית יענש גם בעולם הבא, כפי שמובא בספרים שמלווי בריבית יורדים לגהינום.

וַיִּדְבַּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינִי לֵאמֹר (כה.)

מה שמיטה נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני (רש"י). ויש להבין למה הודיע הכתוב את הדבר הזה דווקא כאן, אצל שמיטה. ונראה כי הנה כתוב להלן בפרשתינו, "וכי תאמרו מה נאכל וכו' וציויתי את ברכתי לכם בשנה השישית ועשת את התבואה לשלש שנים". והנה מזה מוכח שהתורה מן השמים היא, ולא כהאומרים שהיא ח"ו מעשי ידי משה רבינו, כי איך אפשר לבשר ודם להבטיח לדורי דורות דבר כזה שהוא חוץ מדרך הטבע על העתיד, ובע"כ שהשי"ת המנהיג את העולם כולו הוא נתן את התורה ורק בכוחו להבטיח את הענין הזה. ובכן יש בפרשת השמיטה ראייה והוכחה שהיא ניתנה מסיני.

חתם סופר

הציווי הכפול, גם רמאי אסור להונות!

וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וְיִרְאֶתָּה מֵאֲלֹקֶיךָ (כה. יז)

והלא כבר ציוה בסמוך (פסוק יד) "אל תונו איש את אחיו", ולמה חזר על הציווי? ועוד, מדוע שינה הפסוק בלשונו מ"אחיו" ל"עמיתו"? יש לומר שבציווי השני מלמדת אותנו התורה הקדושה שגם אם הוא הונה אותך, אל תחשוב שמותר לך להשיב לו כגמולו ולהונות אותו, וזה "לא תונו איש את עמיתו", אף מי שהוא עמיתך בהונאה, כי כבר הונה אותך. על כן סיים הפסוק, ויראת מאלוקיך. כי אמנם מאדם זה אינך ירא, כי אף שאם יתבע אותך לדין תצדק משום שהונה אותך, בכל זאת עליך לירא

ושלל לא יחסר בשם "אור תורה"

וְאִישׁ פִּי לֹא יִהְיֶה לוֹ גֹּאֵל וְהִשִּׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא פְּדֵי גְאֻלָּתוֹ

(כה. כו)

להלן נאמר: "או דודו או בן דודו יגאלנו... או השיגה ידו ונגאל" (מט), ולמה נאמר כאן: "והשיגה ידו", ברם התורה מבטיחה בזה, כי איש אשר לא יהיה לו גואל, ודאי שהשם יתברך ישלח לו את ישועתו, שיוכל לגאול את עצמו. באיבוד כל תקוה מן האדם, כאשר אין לו עוד איש לצפות ממנו ישועה והוא נושא את עיניו אל אביו שבשמים, אזי שולח לו השם יתברך ישועה, שיוכל למצוא בעצמו את הדרך לגאולתו. מעינה של תורה

עני, חפצא של מצוה. וְהִקְזַקְתָּ בוֹ (כה. לה)

ה"בית הלוי" כותב על מצוה זו דבר מענין: בנתינה לעני מקיימים כמות מצוות: "וְהִקְזַקְתָּ בוֹ". "נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתיך לו" (דברים) ועוד. לכן, בעת קיום המצוה, העני הוא כמו 'חפצא של מצוה', כי בו מתקיימת המצוה. באותם רגעים העני הוא כמו אתרוג

הלכה: הוצאת נזולים מיותרים מתבשיל בשבת
 כל הנזולים שנמצאים בסיר התבשיל מעל גובה האוכל, יכול להוציאם, בין אם מערה אותם ישירות מתוך הסיר, ובין אם מוציאם על ידי כלי, כמבואר בשו"ע (סימן ש"ט סי"ד) דאין כאן כלל תערובת בין המים העליונים למאכלים שבתחתית הסיר. וכשיגיע לאוכל אפשר לשפוך את המים מהסיר או להוציא בכלי אבל רק ביחד עם האוכל, דכל פסולת שלוקח עם מעט אוכל אין כאן בורר, אלא חלוקת התערובת, ויש אוסרים.
ספר "הליכות שבת" רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: לך בעקבות חלומותיך וחפש אותם באומץ, כי החיפוש אחר החלומות האלה עושה את החיים כדאיים כאמת.
ספר "שמחה"

חקירה: שני מאכלים שנילושו
 נוצרה מציאות חדשה שמורכבת משני חלקים (הרכבת מזגית) או שהם עדיין שניים שונים, אלא שנתערבו (הרכבת שכנית) (מפענח צפונות ח-ב)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: פרידה אחרונה: רבי ישראל סלנטר חלה ונפל למשכב. איש לא הורשה לגשת אליו, לרבות חבריו ומקורביו גדולי התורה והמוסר. פעם שמע רבי ישראל, שפלוני הידוע כאפיקורוס, מבקש לבקרו, מיד ציווה להכניסו אליו. חידה היא בעיני רבי, הביע הלה את תמיהתו, שהרשית לי להיכנס אצליך, בעוד שחבריך הרבנים לא הורשו להיכנס? השיב לו רבי ישראל: את חברי הרבנים עוד אפגוש בודאי בגן עדן, אבל אותך אני רואה בודאי בפעם האחרונה.
ספר "חד וחלק" ח' ב'

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל, שרה הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, ברטה מסעודה בת לאה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, מסא בנימין בן קאריין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, אלחנן בן חנה אנושקה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפוריה, ישראל יצחק בן ציפוריה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר, אמיל חיים בן עזו עזיזה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי.

אך כשם שיש למצוות אשר ה'קרבן' קיימת לעולם הבא ואילו בעולם הזה אוכלים את 'פירותיהן', כך יש עבירות אשר ה'קרבן' נענשים בעולם הבא, ואילו ה'פירות' נענשים בעולם הזה. אמנם מידת הרשעים היא שהשי"ת משלם להם שכרם בעולם הזה כאמור (דברים ז, י) "משלם לשונאיו אל פניו להאבידו", ואילו עונשם הוא בעולם הבא, אבל מדובר מעבירות שאינן עושות 'פירות'. אולם עבירות שעושות פירות בעולם הזה, עונשן הוא גם בעולם הזה. עבירה של ריבית הרי היא מאותן עבירות שיש להן פירות בעולם הזה. וכמו שהמלווה בריבית נוטל פירות יתר על הקרבן עבור המתנת זמן הפירעון, כך גם "מדה כנגד מדה" הוא נתבע על המתנת זמן העונש. לכן בנוסף לעונש לעתיד לבוא, הוא נענש גם בעולם הזה, ונכסיו מתמוטטין.
רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

וכי תשיג יד גר ותושב עמך ומהך אחיך עמו ונמפר לגר תושב עמך או לעקר משפחת גר. אחרי נמפר גאלה תהיה לו אחר מאחיו יגאלנו (כה. מז. מח)
 דרש החתם סופר: "גר ותושב", היינו היצר הרע היושב בלבו של אדם ומכשיל אותו בעוונות. ועל אף כל, יכולה להיות תועלת בכך "ומהך אחיך", שהאדם מכניע את עצמו בגלל עבירות שעשה, ובזכות זה גם "אחרי נמפר", כלומר אחר שנמכר ליצר הרע ח"ו, עדיין אפשר "שגאלה תהיה לו". לפעמים מועילה לאדם עבירה שעשה, אם על ידי אותה החטא הוא קנה כניעה ושפלות בנפשו. כן כתוב בחובות הלבבות (שער הכניעה פ"ח), שיש מעלה בבעל תשובה יותר מזה שעמד בצדקתו ולא חטא מימיו. כי זה שחטא ואחר כך שב בתשובה, תמיד נזכר בחטאו, ונעשה נכנע ושפל לפני האלוקים, ולא יתגאה בכל הטוב שהא עושה.
ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

פי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים אני ה' אלוקכם (כה. נה)
 כתב ה"שם משמאל": "צא וראה עד היכן מגיע אהבת השי"ת לעמו ישראל. אף שנמכר לנכרי ונעשה שמש לע"ז, עדיין חביב הוא לפני השי"ת והוא מיחד שמו עליו, וכל משעבדן מלמטה כאילו משעבדן מלמעלה. לכך בכל הפרשה מופיע שם ישראל ולא שם יעקב, כי יעקב הוא מלשון עקבה וערמומיות, ואילו שם יעקב מורה על מעלתן, כדבר המלאך ליעקב (בראשית לב. ט): "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל". והיינו שמתרומם האדם למעלה הגדולה אשר משם מקור מחצבתן של נשמות ישראל, וזו הנקודה הפנימית אשר אינה יכולה להיפגם, ואף זה הנמכר לנכרי לשמש לע"ז, שהשפיל עצמו עד לשאול תחתית, עדיין לא נאבדה תקוותו.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

